

Moskva kriči o prevarah v tujini, medtem ko doma prireja volitve

Datum 22.9.2026
Subjekt gov.si
Region Slovenia
Kategorie Politics, Security, Human rights

Moskva redno prikazuje volitve v demokratičnih državah kot goljufive in vodene iz tujine. Vendar ruske parlamentarne volitve ne ponujajo resnične politične izbire: Kremelj nadzoruje prizorišče in je odpravil celo možnost glasovanja proti vojni v Ukrajini. Medtem ko posledice vojne vse globlje posegajo v vsakdanje življenje, je vse večje nezadovoljstvo javnosti izrinjeno iz volilnega procesa.

Ko se postsovjetske države, kot sta Armenija ali Moldavija, oddaljujejo od Rusije, kremeljski uradniki in njimi usklajeni mediji za to praviloma krivijo zahodno vmešavanje. Vendar je Rusija sama večkrat poskušala vplivati na volitve v tujini z manipuliranjem informacij in vmešavanjem (angleško foreign information manipulation and interference - FIMI), pogosto skupaj s finančno podporo proruskim skupinam. Moldavske oblasti trdijo, da so ruski agenti med predsedniškimi volitvami in referendumom o EU leta 2024 za kupovanje glasov in širjenje dezinformacij porabili približno 200 milijonov evrov, kar predstavlja skoraj odstotek moldavskega BDP. Preiskovalci so pozneje ugotovili, da je sankcionirana ruska organizacija Evrazija podobne taktike uporabljala tudi pred armenskimi volitvami leta 2026. Kljub temu je Moskva pomoč Evropske unije, namenjeno preprečevanju takšnih groženj, predstavljala kot vmešavanje v volitve.

Kremelj tudi uveljavljene zahodne demokracije redno prikazuje kot ranljive za volilne manipulacije. Plakati, trenutno izobešeni v moskovski podzemni železnici, trdijo, da novinarjem v Avstriji in Kanadi ni dovoljen dostop do volišč ter da v 42 od 50 ameriških zveznih držav ni volilnega nadzora. Te trditve so zavajajoče: omejitve za novinarje ne izključujejo pooblaščenih opazovalcev ali predstavnikov političnih strank, medtem ko skoraj vse ameriške zvezne države dopuščajo neko obliko javnega ali strankarskega opazovanja volitev. Namen takšnih sporočil je ustvariti vtis, da poštene volitve ne obstajajo, zato bi bilo mogoče vsak dokaz o goljufijah v Rusiji prikazati kot nekaj običajnega tudi drugod.

Nepoštene volitve? Ni treba iskati dlje od Rusije

Neodvisni analitiki se strinjajo, da so volilni izidi v Rusiji že dolgo vnaprej določeni: Kremelj nadzoruje vsak korak, od izbire kandidatov do polnjenja volilnih skrinjic in štetja glasov. Mednarodni opazovalci, domače organizacije za spremljanje volitev in raziskovalci so obsežne manipulacije dokumentirali na vseh volitvah v državno dumo od leta 2011. Neodvisni raziskovalni Center za podatke in raziskave o Rusiji (angleško Center for Data and Research on Russia - CEDAR) je našel dokaze o številnih manipulacijah z glasovnicami na 12 zveznih volitvah med letoma 2000 in 2024. Ruska neodvisna organizacija za spremljanje volitev Golos je med predsedniškimi volitvami leta 2024 zabeležila 1057 domnevnih kršitev, vključno s poročili iz več kot 60 regij, kjer naj bi bili volivci pod pritiskom ali nadzorom svojih delodajalcev. (Organizacija Golos je bila po tem označena za »tujega agenta« in prisiljena prenehati delovati v Rusiji, medtem ko neodvisnim mednarodnim opazovalcem, kot je Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), spremljanje volitev ni dovoljeno.)

Primerjava z volitvami v EU je očitna: organizacija Freedom House je Rusiji za leto 2026 za volilni proces namenila 0 od 12 točk, Madžarski 7, Finski pa vseh 12.

Glas za Putina je glas za vojno

Parlamentarne volitve 2026 so prve po obsežni ruski invaziji na Ukrajino, kar za Kremelj predstavlja nov izziv. Putinov režim je dolgo ponujal stabilnost v zameno za politično pasivnost državljanov, a se ta dogovor vse bolj krha. Putinova politika je odgnala tuje vlagatelje, prihodnost Rusije in njenih prebivalcev pa je vse manj obetavna. V zadnjih mesecih so ukrajinski napadi z brezpilotnimi letalniki na rafinerije, pristanišča, skladišča nafte in logistične centre povzročili pomanjkanje goriva ter gospodarske motnje. Sam Putin je septembra priznal, da so povzročili »resnično škodo« ruskemu gospodarstvu. Govorice o novem množičnem vpoklicu po volitvah so povečale zaskrbljenost javnosti in okrepile vtis, da je bila nepriljubljena odločitev preložena zato, da ne bi škodovala Putinovi stranki Enotna Rusija na volitvah. Hkrati nova prizadevanja za mir trčijo ob Putinovo vztrajno zavračanje konca vojne kljub vse višjim stroškom.

Na nedavnem kongresu stranke Enotna Rusija je Putin »posebno vojaško operacijo« označil za »še posebej, izjemno pomembno« in dejal, da je dolžnost stranke »storiti vse za zmago«. Sporočilo je bilo jasno: glas za Enotno Rusijo je glas za Putina in za nadaljevanje vojne. A še zdaleč ni jasno, ali si večina Rusov to dejansko želi. Raziskave neodvisnega centra Levada od leta 2022 kažejo stalno rast podpore mirovnim pogajanjem, več kot polovica vprašanih pa pravi, da je vojna vplivala na njihovo življenje. V takšnih okoliščinah pozivi k miru postajajo volilna grožnja, oblasti pa se odzivajo tako, da protivojnim volivcem onemogočajo politično zastopanost.

Kremelj zato izloča ali pritiska na vse kandidate in stranke, ki bi lahko ponudili »glas za mir«. Vodilni opozicijski politiki so mrtvi, zaprti ali v izgnanstvu. Aleksej Navalni je po letih preganjanja počasi umrl v zaporu, Mihail Hodorkovski pa je bil prisiljen zapustiti državo. Ostala je le še navidezna opozicija, sestavljena predvsem iz politikov, ki so skušali delovati znotraj vedno strožjih pravil, ki jih postavlja Kremelj. Toda tudi ti so pred volitvami postali tarča oblasti.

Mir nima mesta na glasovnici

Jabloko je ostala edina registrirana ruska stranka, ki je odkrito nasprotovala vojni. Invazijo leta 2022 je obsodila kot »najhujši zločin« in poudarila, da pomeni izdajo ruskih nacionalnih interesov ter uničuje prihodnost države. Pozneje je pozvala tudi k brezpogojni prekinitvi ognja.

Dolga leta je bila Jabloko majhna stranka z nekaj več kot odstotkom glasov na volitvah leta 2021. Marca 2026 ji je javnomnenjska podpora narasla na tri odstotke. Oblasti pa so ocenile, da bi ji dovoliti kampanjo pod sloganom »Za mir in svobodo!« pomenilo preveliko tveganje. Vrhovno sodišče je v začetku avgusta po tožbi nacionalistične stranke Rodina zvezno kandidatno listo Jabloka umaknilo z glasovnic. Odločitev je bila potrjena tudi v pritožbenem postopku.

Po poročanju portala Meduza je stranka Rodina pozive Jabloka k prekinitvi ognja označila za ekstremistične in nevarne za ozemeljsko celovitost Rusije. Sodišče je stranko na koncu izločilo zaradi kršitve avtorskih pravic, ker je v kampanji uporabila znano sovjetsko mirovno pesem, s čimer se je izognilo neposredni odločitvi o njenem protivojnem stališču.

Kmalu zatem je bil podpredsednik stranke Lev Šlosberg obsojen na 11 let zapora zaradi »ponavljajočega se diskreditiranja ruskih oboroženih sil«, ker je sodeloval v spletni razpravi o vojni in delil karikature Putina. Obtožba je temeljila na zakonu, ki v času očitane dejanja sploh še ni obstajal. Drugi podpredsednik stranke, Maksim Kruglov, je bil obsojen na sedem let zapora zaradi

širjenja »lažnih informacij« o vojski. Obe kaznivi dejanji sta bili uvedeni po začetku invazije in se pogosto uporabljata za pregon javnih razprav o domnevnih ruskih vojnih zločinih.

Protivojni politik Boris Nadeždin je nasprotoval invaziji in končanje vojne postavil v središče svoje predsedniške kampanje leta 2024, čeprav je njegov program za parlamentarne volitve leta 2026 predvideval pogajanja o statusu zasedenih ozemelj, ne pa njihove brezpogojne vrnitve Ukrajini. Kljub temu zmernemu stališču ga je pravosodno ministrstvo označilo za »tujega agenta« - oznaka, ki se pogosto uporablja proti političnim nasprotnikom in jim preprečuje kandidiranje na volitvah. Oblasti so ga dodatno diskvalificirale zaradi zakonodaje o ekstremističnih simbolih, ker se je v objavi iz leta 2023 približno deset sekund pojavljala fotografija Alekseja Navalnega. Zaradi naraščajočega pritiska je Nadeždin pozneje zapustil Rusijo.

Še drugi triki iz kremeljskega rokava

Oblasti uporabljajo tudi druge metode za oblikovanje volilnega izida, med drugim spreminjanje volilnih okrajev, tridnevno glasovanje ter širitev oddaljenega elektronskega glasovanja na približno polovico ruskih regij. Analitiki opozarjajo, da ti ukrepi otežujejo nadzor nad volilnim procesom.

Po mnenju političnega analitika Aleksandra Kineva Kremelj načrtno zmanjšuje tudi volilno udeležbo. Provladne stranke vodijo namenoma neopazne kampanje. Občinski svetnik Samson Šolademi, ki vodi kanal na Telegramu o volitvah, je opozoril, da so imeli številni kandidati v moskovskih enomandatnih volilnih okrajih še štiri tedne pred koncem kampanje na svojih računih za kampanjo komaj kaj sredstev. Takšne kampanje spodbujajo politično apatične ali nezadovoljne državljane, da ostanejo doma, medtem ko se zanesljive volivce mobilizira prek delovnih mest in državnih institucij. Številni zaposleni v državnem in javnem sektorju bodo verjetno tudi prisiljeni glasovati, dokazovati »pravilno« izbiro ter izpolnjevati določene kvote. Ni redko, da morajo nadrejenim predložiti fotografski dokaz o glasovanju, če se želijo izogniti negativnim posledicam.

Manipulacija volitev v Rusiji danes sega dlje kot kadar koli prej, saj odpravlja resnično politično izbiro še pred začetkom glasovanja in miru ne dopušča niti najmanjše možnosti. V preteklosti so navidezne opozicijske stranke vsaj deloma služile kot ventil za javno nezadovoljstvo. Zdaj pa se v službi vojne zapira še ta omejen prostor za nestrinjanje.

Članek je bil na EUvsDisinfo objavljen 18. septembra 2026 (v angleščini).

<https://www.gov.si/novice/2026-09-22-moskva-krici-o-prevarah-v-tujini-medtem-ko-doma-prireja-volitve>